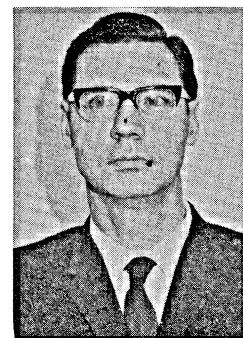

VORDERING MET BESTUURS- EN OPERASIONELE INLIGTING

H.F.B. Nel,
President van die Rekenaarvereniging
van Suid-Afrika

Voortdurende kontak met bestuur binne en buite jou eie instelling gee mens mettertyd 'n taamlik suiwere aanvoeling vir die staat van sofistikasie waartoe bestuur in die algemeen of in 'n bepaalde organisasie gevorder het. En met my oor laag op die grond wat betref een besondere aspek van bestuur waarin ek meer as in ander betrokke is, naamlik inligting, is dit maklik om 'n paar gedagtes uit te spreek.

Oor die afgelope paar jaar het ek my telkens genoodsaak gevoel om my sterk uit te laat oor die feit dat bestuur homself in besluitneming verlaat op minder as optimale inligting en nie nougeset aandring op doelmatige inligtingstelsels nie. Ek het onder andere 'n hele nuwe benadering tot inligting bepleit, asook die skepping van nasionale inligtingsbronne vir die ekonomie. En, les bes, ek het daarop gewys dat rekenaarmense te min van bestuur weet en bestuur te min van rekenaartoe-passings, en dat bygevolg daar nie die mees sinvolle dialoog tussen bestuur en sy verskaffers van dinamiese inligting kan wees nie.

Ek voel ek behoort te rapporteer dat hierdie toestand vinnig besig is om te verander. Aan verskeie fronte het daar 'n bewustheid ontstaan oor die noodwendige behoefte aan verbeterde dissiplinering van inligting vir bestuur en is daar heelwat verrig om hierdie bewuswording meer as net 'n ongemaklike gevoel oor agterstand te laat bly.

Data-basisse. Groot bedrae word in elk geval deur sowel die privaat as die openbare sektore aan inligting bestee.

Maatskappye moet aan mekaar maar veral aan die owerheid aansienlike volumes inligting oordra en oor die lewering van inligting word verskeie vroeë lankal gestel:

1. Is al die opgawes wat vereis word werklik nodig? Wat word met die inligting gedoen?
2. Is daar nie oortrukkings nie, in die sin dat dieselfde inligting aan meer as een instansie gerapporteer word? Moet inligting nie slegs eenmaal aan een bron toegevoer word en daaruit geneem word soveel male as wat nodig mag wees nie?

ting nie slegs eenmaal aan een bron toegevoer word en daaruit geneem word soveel male as wat nodig mag wees nie?

3. Is die inligting toeganklik vir privaatondernemings in die handel en nywerheid en is dit vroeg genoeg in verwerkte vorm beskikbaar?
4. Terwyl gepubliseerde (statiese) inligting (boeke, tydskrifte ens.) reeds ver gevorder het i.t.v. seleksie, ordening en beskikbaarstelling, moet korttermyn dinamiese inligting nie ook so gedissiplineer word en vir vroeë aanwending beskikbaar gestel word nie?
5. Is alle moontlike standaardisasie toegepas om kruisrapportering op die mees ekonomiese grondslag te plaas? Byvoorbeeld eenderse kodes, uitruil van magneetband, kasette, mikroreks, ens.?
6. Is daar voldoende deelname deur die privaatsektor in die bepaling van welke inligting gerapporteer moet word? Is daar tipes waardevolle inligting wat tans glad nie opgeneem of gedissiplineer word nie en waaroor die privaatsektor liever swyg omdat rapportering vir hulle geld sal kos terwyl hul tog nie tydig terugvoer kry nie?
7. Lei die ongeordende skepping van databasisse, kodestelsels, inligtingstelsels, ens., deur elkeen - wat - moet sonder kennis van ander pogings nie tot duur en onnodige duplikasie nie?

Leiers in die sakewêreld en in die administrasie het in gesprekke en onderhandelinge onomwonde aan my verklaar dat enige poging om die opneem, verwerking en voorsiening van inligting te verbeter hul heelhartige steun sal geniet. Voorstelle rakende bostaande oorwegings is vanjaar deur die Rekenaarvereniging by die Eerste Minister se Ekonomiese, Wetenskaplike en Beplanningsadviesrade ingedien en met baie positiewe reaksie ontvang.

My verwagting is dat die skepping van nasionale data-basisse en die voortgesette dissiplinering van inligting baie gesonde en konstruktiewe aandag sal kry en dat die reeds bestaande samewerking tussen alle owerheidsliggame wat hierby betrokke is en die privaatsektor tot 'n hegte vennootskap vir hierdie doel uitgebou sal word.

Die saak berus tans by die Adviesrade wat eers sekere werk rakende veral gepubliseerde inligting wil afhandel, maar daarna sal dit ongetwyfeld hul pertinente aandag geniet. Ek glo die land kan met vertroue uitsien na wat in hierdie verband tot stand gebring sal word. Noodwendig is dit 'n groot projek — die daarstel van data-basisse van enige betekenis kan baie jare in beslag neem — en dit is vanselfsprekend dat die grootste versigtigheid aan die dag gelê en die wydste raadpleging moontlik gevoer moet word. Nogtans sou onnodige vertraging baie geld verkwis; die daarstel van beleid en positiewe riglyne vir wat nou feitlik landswyd aanvaar word, is nou dringend nodig al sou die uitvoering daarvan nog jare verg.

Inligtingstegnoloë. In die afgelope jaar het die Rekenaarvereniging sy aktiwiteite al meer gemik op die bestuurder en veral senior bestuur. My benadering was deurgaans — soos dit reeds jare was — dat geen rekenaar ooit 'n optimale voorsiener van bestuurs- en bedryfsinligting kan wees sonder aktiewe deelname deur bestuur nie. Rekenaarmense alleen, hoe behendig hulle ook al met rekenaars of inligtingstegnieke mag wees, kan nooit — en behoort nooit — aan bestuur sy inligtingsbehoefte klaargemaak opdis nie. Dit bly steeds bestuur se prerogatief om te bepaal (en sy plig om te weet) WAT hy aan inligting wil hê, en vir die rekenaarman om te bepaal HOE dit optimaal verskaf kan word.

As daar een stelling is wat ek sonder vrees vir teëspraak kan maak, is dit dat bestuur hier te lande en oorsee terdeë bewus geword het dat hy hom almeer moet wend tot 'n nuwe funksionaris in die organisasie sonder wie feitlik geen (of beslis elke!) ander funksie nie kan beweeg nie, nl. die inligtingstegnoloog. Met die massas inligting wat feitlik in ons gesigte ontplof, met skerper konkurrensie i.t.v. moderne bestuurs- en ander tegnieke, met maatskappy-oornames en komplekse strukture besef bestuur dat dit eenvoudig

kranksinnig sou wees om besluite oor miljoene rande te neem sonder om vir daardie besluite die heel beste inligting te verkry. En die verkryging van daardie inligting — korrek maar tydlig, tydlig maar volledig, volledig maar bondig — plaas 'n nuwe dimensie op die organisasiestruktuur: naas die ses erkende bedryfsfunksies van finansiering, personeelvoorsiening, verkryging, produksie, bemaking en administrasie verskyn 'n sewende waarsonder geeneen van die ander kan begin beweeg nie, nl. inligtingsvoorsiening.

Die Internasionale Federasie vir Inligtingsprosessering, waarvan Suid-Afrika lid is, het alle universiteite en kolleges in sy 40 lidlande, en veral bestuurskole, voorsien van breë studierigtings in inligtingsvoorsiening en bepaald die skepping van die sewende bedryfsfunksie gemotiveer. In Suid-Afrika het ek persoonlik die korrespondensie met universiteite behartig.

Hierdie bewuswording het aanleiding gegee tot 'n paar verwikkelinge. Eerstens het handel en nywerheid bedenkinge uitgespreek oor die soort gegradueerde wat ons universiteite lewer (of nie lewer nie) i.t.v. inligtingvoorsiening. Is die graad B.Sc. (Rekenaarwetenskappe), wat baie waarde het vir wiskundiges en wetenskaplikes, goeie voorbereiding vir inligtingvoorsiening in besigheid? Sakelui het begin belangstel in 'n gesprek met onderwysmense hieroor. Tweedens het onderwysmense self die tekens begin lees en eweso gewonder of sakelui dan kan sê watter soort inligtingsdeskundige die onderwys moet oplewer sodat hulle die taak kan aanpak. Verder besef hulle dat die hele onderwysbenadering sal moet verander: nie slegs moet inligtingstegnoloë gekweek word nie — die benadering tot inligting in alle vakke van skool tot universiteit sal aandag moet kry.

Die gevolg was dat die Rekenaarvereniging, met geesdriftige en feitlik uitsluitlike finansiële steun van maatskappye in die nywerheid en handel, in Junie vanjaar 'n simposium gereël het om te dien as tweegesprek tussen sakelui en onderwys. Dit is bygewoon deur 99 afgevaardigdes uit die handel en nywerheid, 76 uit die geledere van hoofde en senior personeel van universiteite en kolleges vir gevorderde tegniese onderwys en 40 uit owerheidsinstansies waaronder ook onderwys-gesaghebbers. Vier oorsese sprekers uit die

V.S.A., Nederland en Engeland het ook deelgeneem.

Aan die einde van dié simposium versoek afgevaardigdes die Rekenaarvereniging om die R.G.N. te vra om 'n diepgaande studie na ons onderwysbeleid te onderneem. Dit is gedoen en die R.G.N. het reeds positief gereageer op die versoek en 'n komitee benoem om die ondersoek te loods.

'n Verdere versoek van afgevaardigdes lei daartoe dat universiteite tans landswyd met mekaar onderhandel oor leerplaninhoud wat nie slegs die wiskundige nie maar ook die bestuurder en sakeman sal tevrede stel. Ook rekenaarfirmas het ywerig aan die werk gespring om in Suid-Afrika daar te stel wat hul reeds geruime tyd elders doen — opleiding-sentrums waarby universiteite, kolleges en skole hul „inligtings”-opleiding kan inskakel en rekensentrums per skoolsone wat skole in die gebied per terminaal kan bedien. Die hoofdoel is NIE om programmeerders en ander rekenaarpersoneel op te lei nie, maar almal jeens **inligting** te reoriënteer en om bestuur in die algemeen en die personeelbestuurder, produksiebestuurder, bibliotekaris, geneeshere, ens., ens., elkeen op te lei in die tegnieke van inligtingsbeheer vir sy bepaalde vakgebied. As hierdie dinge tot stand kon kom — en die aktiewe deelname van ons land se bestuurslui sal daarvoor nodig wees! — dan het die simposium inderdaad wonderlike resultate bereik.

Professionele status vir die inligtingsman.

Maar terwyl die R.V.S.A. hom vir hierdie dinge beywer het, het hy ook besef dat dissipline op sy eie lede nodig is as hy verwag ander moet hom vir besluitneming in bestuur en bedryf verlaat op die inligting wat rekenaarmense verskaf. Veral na onlangse gebeure in die beurs was openbare mening heeltemal deursigtig en is daar bepaalde optredes van die R.V.S.A. verwag.

Gelukkig was die pogings van die R.V.S.A. toe reeds lank aan die gang. Maar wat in hierdie jaar bereik is, is die aanvaarding deur lede van die Vereniging van 'n professionele gedragskode met prosedures vir die afdwinging daarvan en, omdat etiese gedrag natuurlik nie 'n waarborg van bekwaamheid is nie, ook 'n herdefinisie van die voorwaardes van lidmaatskap wat die verlangde kennisvereistes sal verseker.

Verder het die R.V.S.A. in beginsel besluit om die name van sy lede saam met die gedragskode op aanvraag aan werkgewers beskikbaar te stel sodat lg. gebruik kan maak van die beveiliging wat die R.V.S.A. bied indien sy lede in diens geneem word. Ook sal georganiseerde handel en nywerheid en ander werkgewers versoek word om in die adverteer van poste en huishoudelik aan te dring op lidmaatskap van R.V.S.A. as 'n diensvoordeel en om in die vasstel van salarisse aan sodanige lidmaatskap bepaalde erkenning te gee.

Wat werkgewers ook al doen, die fasiliteite is tot hul beskikking en daar kan nie gesê word dat die R.V.S.A. niks doen om sy huis in orde te bring nie.

Kontak met bestuurders

Op verskeie plekke in die land het die R.V.S.A. senior bestuur per streek saamgetrek vir 'n bespreking van hul inligtingsprobleme. Oral was bestuur se benadering uiters positief asof die fase van wat-kan-ek-tog-daaraan-doen verby is. Deelname deur bestuur — die groot gebod van rekenaarmense — begin 'n werklikheid word! En dit kan vir ons land net die beste oplewer. Ook het die bestuurders versoek dat gesprekke tussen hulle en rekenaarmense op senior vlak op gereëelde basis plaasvind en dat die R.V.S.A. stappe moet doen om nie slegs programmeerders, stelselontleders en rekenaarbedryfspersoneel in sy geleedere in te sluit nie, maar ook konsultante en rekenaarverskaffers sodat hulle ook onder die dissipline van die gedragskode kom. Gelukkig is rekenaarverskaffers feitlik sonder uitsondering instituuitlede van die R.V.S.A.

Slot

Die tekens is allerweë baie bemoedigend dat bestuurslui die inligtingsontploffing van ons tyd in sy volle implikasie sien en dit nie daar laat nie maar positiewe stappe doen om die gaping tussen doelmatige besluitneming en inligtingvoorsiening te oorbrug. Voortgesette samewerking tussen bestuur en rekenaarmense en ook tussen georganiseerde bestuur en die R.V.S.A. kan nie anders as om dit te verwesenlik nie.